

Sri Lanka

Sri Lanka is geen alledaagse bestemming, maar voor wie eens goed verrast wil worden is het de ideale plek. Want waar elders vind je een boom op krukken, een levende 'boomstam' die alleen wit brood met jam eet en een processie omtrent een heilige Tand die zo lang duurt dat de bezoekers uiteindelijk liggen te knikkenbollen?

TEKST & FOTOGRAFIE CHRISTEL VAN BREE

Boven Meisje verkled als Shiva Linkerpagina: Festival Pushkar met handen die met hemel en stralende zonsvervals

Openingspagina's Kataragama Boven Een visser aan het werk Rechterpagina Bodhi Boom

Viraj kijkt verwonderd naar achteren. Hij wil de uitdrukking op mijn gezicht lezen. Hij kijkt wat zoekend naar mijn ogen. Even daarvoor heb ik mijn verbazing uitgesproken over het feit dat Singalezen wel twee zinnen nodig hebben om elkaar 'Hallo' te zeggen, zoals Viraj uitlegde. Singalezen in Sri Lanka begroeten elkaar niet met ons obligate 'Goedemorgen' of 'Goedemiddag', maar met de woorden: 'Are-you-born-may-you-live-longer!' Maar heb ik hem wel goed begrepen?

"Are-you-born-may-you-live-longer"?, herhaal ik, terwijl ik achter Viraj aan hijgend verder sjok over het smalle trapje naar de Hindu-tempel. Viraj is onze chauffeur en tevens gids gedurende de komende maand. Ik ga verder: 'Dat lijkt me een heel verhaal, om alleen maar hallo te zeggen tegen een voorbijganger. Wat een eerbied huist er in uw volk!' Viraj stopt op het smalle trapje en draait zich om. "Nee", zegt hij en herhaalt: "Aayu-bowan. That means: 'May-you-live-longer!'" Mijn reactie: "O, ook nog helemaal in het Engels!?" Ik kon niet fouter zitten.

Babylonisch

Omdat ik de verhoudingen tussen de twee hoofdtalen in Sri Lanka ken, dacht ik me goed te kunnen voorstellen dat men elkaar in het Engels begroet. Het Tamil verschilt zo

erg van het Singalees dat een Tamil eigenlijk nauwelijks een Singalees verstaat en andersom. Daarom wordt er onderling vaak Engels gesproken.

Viraj houdt zijn adem in en kijkt me met een besmuikt lachje aan. "We begroeten elkaar met 'Aayu-bowan'", zegt hij. "En dat betekent 'May You live longer!'" Zijn armen schieten als die van een marionet omhoog. Hij lijkt wel wanhopig. Het bloed schiet naar mijn hoofd. Een maand lang in Sri Lanka en ik kom op de eerste dag al niet uit het eerste Singalese woord dat me geleerd wordt. Ik was er vast van overtuigd dat hij 'Are-you-born' zei! Deze reis wordt vermoedelijk één grote Babylonische spraakverwarring. Wat wil je ook in een land waar ze hun vroegere hoofdstad A-nu-ra-da-pu-ra noemen. Ik heb daar minstens een half uur op geoefend. Inclusief klapjes; een voor elke lettergreep. Sri Lanka, dat belooft wat!

Een heilige boom op krukken

De Bodhiboom waaronder Gautama Boeddha in de Indiase stad Bodgaya de verlichting bereikte, bestaat niet meer. Maar gelukkig is er lang geleden een stukje meegenomen door een Indiase prinses, de dochter van Koning Ashoka. Zij heeft hem in Anuradapura opnieuw gepland. Het boeddhisme zette hiermee voorgoed voet op Sri

Linkerpagina Pinawela olifantenweeshuis Boven Talalla

Lankaanse bodem. Anuradapura is door de boom een van de heiligste plekken van het land geworden.

In het kleine tempeltje dat om de Bodhiboom is gebouwd, zit een familie op de kale maar warme tegelvloer. Een zuigeling zit op moeders knie. Alle familieleden zijn in het wit gekleed zoals het een pelgrim betaamt. Ze leggen bergen witte lotusbloemen op het altaar voor een groot Boeddhabeeld dat onlangs is opgefrist met hippe kleuren. De Bodhiboom staat achter het beeld, maar is niet te zien vanaf hier. Zodra elk familielid zijn deel aan lotusbloemen heeft neergelegd, schuifelt men terug naar de verzamelplaats midden in het tempeltje. De zuigeling heeft een donkere dot poeder tussen haar grote wijde ogen en kijkt verwonderd de wereld in. Voor de familie was het een dag rijden om de boom te zien en te voelen. Vandaar dat ze op de warme klamme vloer blijven zitten en genieten. Net zolang de baby het volhoudt.

'Gelukkig hebben de heilige verzorgers hier iets op bedacht. De arme majesteit heeft krukken gekregen'

Achter de muur van de Gouden tralies staat hij. De heiligste boom van de boeddhistische wereld, de oudste Bodhiboom van het heelal. Een koning, een majesteit, een keizer. Groots en triomfantelijk! Zo zou je hem verwachten... Maar nee, de waarheid is meer prozaïsch te noemen. Een kromme dikke tak, met af en toe een zijscheut – waar-

aan groene blaadjes voorzichtig hun schoonheid proberen te ontvouwen – heeft het zichtbaar zwaar. Gelukkig hebben de heilige verzorgers hier iets op bedacht. De arme majesteit heeft krukken gekregen. Een stuk of vijf. Om hem op de meest fragile delen elegant te ondersteunen. Gouden krukken, dat dan weer wel. Het leven is op gezette tijden niet makkelijk, zelfs voor de

Bodhiboom. Als ik het bewegingloze theaterstuk aanschouw, ben ik heel blij dat er af en toe toestemming wordt gegeven om een stekje van deze boom te nemen, zodat elders andere Bodhibomen gepland kunnen worden en tot bloei kunnen komen.

Wit brood met jam

Er drijft een boomstam in het water. Ik moet goed kijken om hem te zien. Slechts een klein deel van een gigantisch stuk hout dobbert aan het wateroppervlak. Ik sta in een openluchtrestaurant op houten palen en kijk uit op een sereen meer omzoomd met rietkragen met in de verte houten huizen. De boomstam drijft wat rond tussen de grote groene bladeren van enkele lelies die veelbelovend in de knop staan. Wat een vredelievend geheel. Maar dan, met een sneltreinvaart schiet de boomstam uit het water. Hij heeft plotseling poten gekregen en met een paar rake stappen zet hij zichzelf op de kant. De boomstam is een reuzenkrokodil geworden van minstens twee meter! Iemand gilt. Gelukkig staan we hoog en veilig. De krokodil gaat weer stokstijf en muisstil liggen. Geen enkele beweging. De plotselinge actie lijkt nooit te hebben plaatsgevonden. Een plofje in mijn hoofd was het. Vanuit de keuken komt onze ober met een brede lach langs ons gestoven met een wit brood in zijn hand. Met een ferme worp gooit hij een stuk de reling over. De bevroren krokodil schiet als een afgeschoten steen uit een katapult naar voren en hapt met zijn enorme bek het witbrood naar binnen. Klap! En hij

blijft weer bewegingloos liggen. Bij een volgende worp herhaalt het tafereel zich. Vol verbazing werp ik een snelle blik naar de ober. "Tja", zegt hij. "Hij lust wel witbrood maar alleen met jam."

Op safari in Azië

Fatsoenlijke safari's maak je alleen in Afrika. Dacht ik. Azië? Dat leek me er nou niet bepaald de plek voor. Dat komt omdat mijn partner een keer op safari is geweest in India. Na vier uur rondrijden waren ze twee voetafdrukken van een vermeende tijger verder. En daar moesten ze heel blij mee zijn. Ze hadden verder geen dier gezien. Zelfs geen vogel. Stiekem verdacht mijn partner de gidsen ervan dat ze er iemand op uit hadden gestuurd om wat voetafdrukken te maken. Door de olifantensafari in Minneriya, Habarana, heb ik het vertrouwen in Aziatische safari's weer terug. We rijden in een echte jeep met open dak en al hotsend en klotsend rijden we ermee over een onverharde weg van rode aarde. De stofwolken stuiven achter ons op en onze haren wapperen in de wind. Na dik een half uur rijden, begin ik even te twijfelen, we hebben nog niets gezien. Maar dan plots trapt de chauffeur van nauwelijks veertien lentes jong hard op de rem. Hij wijst met wappe-

Links Tempel van de Tand Kandy Boven Tambulla

rende vingers naar de bosjes. "Look!" En ik kijk. En wat ik zie, zijn twee immens grote olifanten met hun kind. Ze staan met hun slurf aan een tak te trekken terwijl de baby toekijkt. Zo vertederend. En zo dichtbij! In totaal heb ik uiteindelijk meer dan tachtig olifanten geteld die bij deze grote plassen kwamen drinken. Door de droogte kwamen ze in grote getale en van ver om hier energie bij te tanken. Een machtig gezicht! En met hen kwamen honderden prachtige vogels mee. Zwartnek-kraanvogels, reigers, Indiase reigers, pelikanen en vele felblauwe ijsvogels.

Olifanten Perahera Festival

Al een paar dagen kijk ik er naar uit. Ik mag plaatsnemen op de veranda van het Queens Hotel midden in het oude culturele centrum van Kandy, vlakbij het grote meer en de beroemde Tempel van de Tand, om daar getuige te zijn van het Perahera Festival, een van de grootste festivals van Azië. Al tweehonderd jaar lang wordt hier dit tiendaagse festival gevierd. Het is het festival waar het heiligste van het heiligste van Sri Lanka naar buiten wordt gedragen in processie: de Heilige Tand van Boeddha. Elk jaar wordt deze Tand 'gelucht'.

De oorspronkelijke bedoeling van de processie was om de goden te aanbidden en te vragen om eindelijk regen te geven na een lange periode van droogte en ellende. De processie werd in gang gezet en zo waar ik zeg u: het begon te regenen! Om de goden niet in het harnas te jagen

werd besloten van af toen elk jaar de processie te houden om zo de moessonregens te waarborgen. Later kwam het luchten van de Tand van Boeddha er pas bij. Dit gebeurde in opdracht van de Kandy Koning Kirthi Sri Rajasinghe die vond dat zijn privé-eigendom toch minstens eens per jaar aan het volk getoond diende te worden. Tegenwoordig is het een processie waar duizenden mensen uit het hele land op afkomen.

Ik ben er in geslaagd kaartjes te bemachtigen voor de een-na-laatste dag. Wat een spanning! Ik mag een plaatsje nemen op de uitpuilende veranda. Opgepropt zit ik met allemaal anderen op wat plastic stoeltjes. Het bemachtigen van de kaartjes was een theaterstuk op zichzelf. Gids Viraj is dagenlang aan het bellen geweest en steeds kregen we een nieuwe prijs te horen. Uiteindelijk hebben we 35 keiharde euro's per stoel betaald. Geen idee of het een normale prijs is, maar laten we hopen dat ik van verbazing van mijn plastic zetel mag vallen.

Slangen van goud

En dat doe ik! De lange optocht begint met tromgeroffel door mannen met witte hoofdbanden om. Er zijn vuurkorven op stelen waarin kokosnootschillen liggen die in de fik zijn gestoken en goed roken en stinken. Mannen met bruine blote bast stampen met hun blote voeten waardoor de belletjes aan hun enkelbanden rinkelen. Ze hebben versieringen van gouden slangen om hun gespierde boven-

Boven Anaradupara Rechts Yala National Park

armen, dragen losse witte katoenen broeken en zijn getooid met kleurrijke sjerpen die kruislings over de borst hangen.

De Tand is terug

Daar komen de dansers. Honderden jongens van klein naar groot dansen als of ze in trance zijn. Het wemelt van de blote basten. De gouden slangen, de witte sjerpen, de gouden oorkettingen en de vurige bliken fonkelen in het licht van de vuurkorven. Het is intens en intiem tegelijk. En dan komen de olifanten. Met een trage, maar krachtige tred komen ze dichterbij. Welgeteld 64 stuks. Van klein naar groot, versierd met kleurrijke kleden en duizenden lichtjes om hun hoofd, slurf en oren. Hun lange snoeten zwieren zachtjes mee op de maat van de paukenslagen die hun begeleiders te berde brengen. En dan na lange, lange tijd, zien we de olifant die de eer toebedeeld heeft gekre-

gen om het kleinood te dragen. Op zijn rug een altaar waarin een kleine gouden pagode boven alles uit steekt: de Tand van de Boeddha is terug.

Eind in zicht

Ondertussen is het merendeel van het publiek in slaap gevallen. De hoofden van duizenden toeschouwers knikbollen en vallen op de schouders van de burens. Het hindert niet, het hoort erbij. Juist door de onbegrijpelijke lengte van de processie is dit festival een spektakel. Juist door deze onmenselijke duur stijgt het boven alle andere festivals uit. Alsof het wil zeggen: "Het gaat niet om u, hoog-gewaardeerd publiek, dat kaartjes heeft besteld van 35 euro per stuk, maar om de Tand! En om die reden laten we de echte Tand in de tempel. Die is veel te heilig. Want wat naar buiten gedragen wordt is een replica. Maar dat weet u toch?"

Sri Lanka

OVER SRI LANKA

Sri Lanka is een prachtig eiland gelegen ten zuidoosten van het Indiase subcontinent waar de mensen vriendelijk, rustig, hartelijk en schoon zijn. Sri Lanka is als India maar dan in de light version! Het boeddhisme heeft een duidelijke stempel gedrukt op de ontwikkeling van het indrukwekkende cultureel erfgoed van de Singalezen. Tamils betreden met rustige bijna onopvallende tred hun Hindoeïstische tempels en offeren hier Shiva, Ganesha of Vishnu. Ook moslimbroeders zijn bij grote pelgrimsoorden als Kataragama welkom om zich te richten tot Mekka. En deze drie geloofsrichtingen hebben alle drie hun kleur in de nationale vlag van Sri Lanka!

Sri Lanka is een eiland met een duizelingwekkende dichtheid aan nationale natuurparken. Hier kunt u binnen kleine afstanden op safari en fantastische

wilde dieren van dichtbij zien. Kijk hoe olifantenmoeders hun kleintjes wassen, hoe krokodillen drijvend wachten op hun bambi-prooi en hoe kleurrijke ijsvogels letterlijk rond je oren dansen. Het is niet altijd pais en vree geweest in Sri Lanka. Gelukkig biedt de vrede die vier jaar geleden is getekend perspectief aan de verdere opbouw van het land. Daar is iedereen in Sri Lanka volop mee bezig en die positieve vibrerende energie voelt u overal.

Dimsum Reizen biedt Sri Lanka aan als bestemming voor individuele reizigers en gezinnen met kinderen. Van hoogtepunten tot minder bekende gebieden en natuurparken. Kijk hiervoor naar www.reizen-naar-srilanka.nl of www.dim-sum.nl Wilt u uw reisplannen naar Sri Lanka persoonlijk doorspreken? Bel of mail ons.

Dimsum Reizen
Kromme Nieuwegracht 12
3512 HG UTRECHT
Telefoon: 030 2300847
Email: info@dim-sum.nl
www.dim-sum.nl

